

Statsforvalteren i Oslo og Viken
sfovpst@statsforvalteren.no

Fredrikstad, 5. februar 2024

Denne uttalelsen er skrevet på vegne av Birdlife Østfold, DNT Nedre Glomma, Naturvernforbundet i Østfold, Oslofjordens Friluftsråd, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Østfold Botaniske Forening og Nedre Glomma og Omland Fiskeadministrasjon.

Utslipp av urensset avløpsvann ved midlertidig stans av Alvim avløpsrensaneanlegg

2023/9685

Høringsuttalelse fra FNF Østfold og NGOFA

I forbindelse med ombygging av Alvim avløpsrensaneanlegg for bygging av sekundærrensing og nitrogenrensing, øke kapasiteten og nødvendige oppgraderinger av anlegget, planlegger Sarpsborg kommune full stans av anlegget i perioden 22.09.2025 til 12.12.2025. Kommunen søker om utslipp av urensset avløpsslam til Glomma. Sarpsborg kommune ønsker å gjennomføre ombygging av eksisterende avløpsrensaneanlegg under full stans, for å redusere risiko forbundet med gjennomføringsevne og sikkerhet for arbeiderne som gjennomfører ombyggingen.

Forum for natur og friluftsliv Østfold med tilslutta organisasjoner og i samarbeid med Nedre Glomma og Omland Fiskeadministrasjon (NGOFA) hvorav 11 av 25 foreninger i NJFF Østfold er medlemmer, har følgende innspill til søknaden:

Innledning

Vi vil først understreke at vi mener at oppgradering av renseanlegg er et svært viktig og positivt bidrag til bedre økologisk tilstand i Glomma og ytre Oslofjord, som vi støtter fullt ut.

Det er imidlertid viktig at arbeidet gjøres på en miljømessig skånsom måte, at avbøtende tiltak gjøres så langt det er mulig og innenfor eksisterende regelverk, og at grundig prøvetaking og overvåking gjennomføres både før, under og etter tiltaket, slik at miljøkonsekvensene kan dokumenteres.

Vi synes at miljøkonsekvensene ikke kommer tydelig nok fram i søknaden. Vi anmoder derfor Statsforvalteren om å pålegge tiltakshaver et grundig opplegg for prøvetaking og miljøundersøkelser, både før, under og etter utslippsperioden, slik at det blir mulig å dokumentere og kontrollere påvirkningen på Glomma, som igjen vil føre til en påvirkning på tilstanden i Oslofjorden.

Vi ser at full stans ikke innebærer vesentlig større utslipp enn linjevis utbygging. Vi støtter derfor at det er bedre å gjennomføre tiltakene samlet på kortest mulig tid, fremfor å dele opp byggearbeidene i etapper over lengre tid. Vi må da forutsette at tiltakene er så godt planlagt at det ikke oppstår en eller flere situasjoner som medfører at utslippene foregår over lengre tid enn det som er omsøkt.

Vi stiller oss imidlertid undrende til at det beskrives at utslipp ved begge ombyggingsalternativene av Alvim renseanlegg «*vil ha liten betydning for Glomma*», og at de av Statsforvalteren omtales som «*Eventuelle negative effekter ...*» (vår utheving). Slik forsiktig ordbruk tilsier jo egentlig at det knapt er av betydning at avløpsvannet renses før det slippes ut, og det vet vi jo alle at ikke er tilfelle. En stans i renseanlegget vil altså ikke være uten betydning, og av dette følger det at det må gjennomføres vurderinger av betydningen for nedre del av Glomma og utløpsområdene i Oslofjorden.

Søknaden er generelt fokusert mot den tekniske biten av stansen, og ikke på resipienten. Det er en åpenbar svakhet som må pålegges tiltakshaver å korrigere.

I det følgende tar vi for oss noen punkter knyttet opp mot de enkelte kapitlene:

Kapittel 4.2.4

Beskrivelse av problemet med mikroplast er kun basert på en antagelse da det ikke foreligger målinger av mikroplastkonsentrasjoner for avløpsvannet ved anlegget i dag. Da er det imidlertid på høy tid at det gjennomføres slike målinger, slik at vi får frem noen tall på hva dette utgjør. Dette kan Statsforvalter pålegge tiltakshaver.

Innspill: Vi ber statsforvalteren fastsette krav om at målinger gjennomføres så snart som mulig.

Kapittel 5.1

Som eneste avbøtende tiltak i forhold til brukerinteresser er det foreslått å gjøre stansen utenom badesesongen. Det kan vel ikke være slik at det kun er badesesongen som skal avgjøre når dette skal gjøres?

Innspill: Vi mener det må gjøres en helhetsvurdering av elementer som vannføring og innblanding, biologiske konsekvenser og andre brukerinteresser slik som turisme, bading, båtliv, sportsfiske med mer.

Kapittel 5.4.

Innspill:

Planlagt håndtering av septikslam må være avklart på forhånd og det må være et krav om at dette skjer på en forsvarlig måte uavhengig av hvilke aktører som er involvert.

Kapittel 5.5

Det må være et krav at den omtalte tiltakslisten fra de største aktørene med påslipp ettersendes.

Vannføringen ved Alvim havn overgår stort sett 350 000 liter per sekund. Utslipet av urensset avløpsvann er anslått til 184-620 liter per sekund. På grunn av fortykning vil derfor utslippsverdiene være små. Er det da tatt høyde for at Borregaard har et utslipp på ca 59 tonn i døgnet? Den totale belastningen på resipienten må være gjeldende.

Et spørsmål vi stiller oss er om de beskrevne tiltakene i kapittel 5 faktisk er alt som kan gjennomføres, eller om det finnes flere mulige tiltak.

Innblanding av avløpsvann i Glomma er en aktuell utfordring. Dersom avløpsvannet hadde blitt sluppet i Glomma oppstrøms Sarpsfossen ville det svært raskt blitt god innblanding, og dermed kunne tallene for fortykning raskt kunne forventes å være noenlunde lik i hele vannmassen i Glomma. Vi understreker at vi vet dette er uaktuelt, og vi ville heller ikke ønsket å ha utslippet plassert lengre opp i Glomma, men dette viser kontrasten til der avløpsvannet faktisk vil bli sluppet ut. Her renner Glomma store deler av året forholdsvis rolig, laminært og i liten grad turbulent. Det betyr at punktutslipp ikke vil blandes helt inn i resten av Glomma-vannet før langt nedstrøms utslippspunktene (det er angitt tre). Dermed vil konsentrasjonen av avløpsvann i Glommavannet være langt høyere i vannet nedstrøms punktene, enn mellom punktene, og det vil sannsynligvis renne flere kilometer nedstrøms før konsentrasjonen av avløpsvann jevner seg ut i hele tverrsnittet av elva. Forholdene nedstrøms rørene, der det er lite levelig for organismer, vil dermed omfatte relativt store arealer. I tillegg går det en saltkile fra sjøen og langt opp i Glomma. Hva som eventuelt lever der, og hvordan et utslipp der ville slå ut er lite kjent.

Vi tenker derfor at for å oppnå best mulig innblanding i vann som renner ut av elva, bør antall utslippspunkter være langt flere enn tre. Man kan se for seg ett stort rør med en rekke mindre utløpsrør tvers over Glomma.

Innspill: Det er behov for en modellering av utslippspunkter i Glomma-strømmen for å best fastslå hvor utslippene bør ligge, (også i forhold til saltkilen) og hvor mange de bør være. Det må dermed også gjøres undersøkelser av bunnforholdene i elva i de aktuelle områdene, både fysiske og biologiske, inkludert omfanget (fysisk utstrekning og årstidsvariasjon) og betydningen av saltkilen.

Kapittel 6

Dette kapitlet er svært forenklet og lettvent. Samtidig tar det for seg noe av det som burde vurderes som viktigst når dette utslippet skal gjennomføres: **hva er konsekvensene for biologien i vassdraget og når og hvordan er det best å gjennomføre utslippet?** Tiltakshaver sier jo selv at «Høy vanngjennomstrømningshastighet og kort oppholdstid er karakteristisk for denne naturtypen som kategoriseres som nær truet og området er kategorisert til «Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet». Utslipet antas å ha liten effekt på funksjonsområdene på grunn av antatt høy

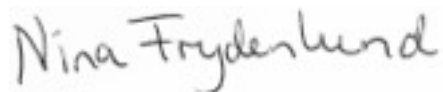
Vi har vært inne på det med innblanding i vannmassene lengre opp, men fra naturens side får man best innblanding jo mer vann det er i elva. Mer vann øker sjansen for fortykning og mer turbulens i vannet. Vårflommen er det sikreste tidspunktet for stor vannføring i Glomma, da den stort sett kommer innenfor en fast periode hvert år. Som regel er flommen i gang den 10. mai, og varer ofte til ut i juli-august før vannføringen synker under 700 m³/s. Høstflommer er det langt vanskeligere å forutsi når kommer og hvor store de er.

Til slutt vil vi be om at følgende organisasjoner legges til høringslisten:

- Norges jeger- og fiskerforbund Østfold
- Nedre Glomma og Omland fiskeadministrasjon
- Forum for Natur og Friluftsliv Østfold

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Nina Frydenlund
Koordinator
FNF Østfold